

Nacional

COVID-19

Transmissió
0,78

Dada anterior: 0,76

Els nous contagiats per cada positiu no han de superar l'1

Nous contagiats
1.037

Dada anterior: 1.435

L'indicador hauria d'estar en 1.000 contagiats/dia

Llits d'UCI
278

Dada anterior: 285

Les UCI haurien d'acollir un màxim de 300 malalts greus

POLÍTICA 11 DE SETEMBRE

Reconeixement, c

FET Borràs concedeix la medalla d'honor del Parlament als represaliats per l'1-O i defensa la força del símbol **MÉS** Insta la Generalitat a retirar-se com a acusació particular en els judicis **PES** Fortes crítiques a Junts i ERC pel paper post 1-O

Emma Ansola
BARCELONA

La medalla d'honor del Parlament als represaliats per la causa independentista i les seves defenses jurídiques arran de l'1-O ja resta dipositada al Museu d'Història de Catalunya. Amb un acte celebrat ahir a l'auditori de la cambra catalana, la presidenta i les tres forces independentistes van voler expressar un reconeixement a les víctimes per la repressió de l'Estat espanyol, i també de la Generalitat, com es va denunciar, així com un agraïment a tots aquells que les van defensar.

L'atorgament de la medalla ha estat una decisió força polèmica, tal com la mateixa presidenta va admetre ahir, començant per la manca de consens polític que es registrava per primera vegada a l'hora de concedir la medalla. El PSC, Cs, el PP i Vox van renunciar a participar en l'acte al·legant que era una decisió que dividia la societat. Una crítica que les quatre forces polítiques mai van fer quan qui atorgava medalles era el govern espanyol a la Policia Nacional i la Guàrdia Civil, que van actuar amb violència contra els ciutadans durant l'1-O, tal com ahir els retreia la presidenta Borràs.

La concessió de la medalla, però, també va comportar fortes crítiques a la classe política independentista. El periodista Vicent Partal, encarregat de

Les frases

“La distinció s’inspira en un esperit de denúncia crític i alhora autocrític envers les nostres institucions”

Laura Borràs
PRESIDENTA DEL PARLAMENT

“Ens heu decebut; ens heu deixat a l'estacada, ens heu pegat i ens heu portat a judici”

Vicent Partal
PERIODISTA VILAWEB

“L'acte té un gust agredolç perquè estem aquí per uns fets que mai haurien d'haver ocorregut”

Anna Llauredó
DEFENSA JURÍDICA REPRESENTATS

“Massa gent ha estat represaliada pel govern del país que defensava, i això fa mal”

Roger Español
REPRESENTAT L'1-O

fer la glossa dels represaliats, els va fer la primera estirada d'orelles: “La classe política ens heu decebut, heu deixat molta gent a l'estacada”, va etzibar als parlamentaris encapçalats per la presidenta i també pel president de la Generalitat, Pere Aragonès, assegut a primera fila amb la resta de membres del govern. En representació dels represaliats, Roger Espanyol també va ser molt crític exigint la rectificació del paper del go-

vern català en els judicis. D'altra banda, l'activista Marcel Vivet, conjuntament amb 70 represaliats més, van rebutjar assistir a l'acte en considerar que es tractava d'una operació “estètica” i “simbòlica” mentre en els judicis continua actuant la Generalitat.

La polèmica i la crítica permanent per aquesta “incongruència” va ser entomada per la presidenta. En el seu discurs va voler fer una defensa aferrissada del caràcter simbòlic de la medalla i també de la força que conté tot símbol, com per exemple ha demostrat tenir “el llaç groc”, el “color groc” o “una pancarta”, recordava en referència a la inhabilitació del president Torra, assegut a la tercera fila de l'auditori, per no despenjar-la del balcó del Palau. “Per això, avui més que mai, faig una defensa dels símbols”, va exclamar. Amb tot, com a gest simbòlic “no us rescabalarà del dolor sofert i del castig que se us acabarà imposant”, va apuntar la presidenta, però sí que es va mostrar favorable al fet que serveixi per “visibilitzar el reconeixement de les institucions”, va afegir-hi.

Borràs també va afirmar que no els falta raó als crítics, i assegurava que és precisament la concessió de la medalla el que fa “agreujar aquesta incoherència” del paper de les institucions catalanes perquè al darrere de la decisió d'atorgar-los la meda-

Borràs i una representació dels represaliats. A la dreta, intervenció de l'advocada Anna Llauredó, amb l'activista Roger Español, i els presidents Mas i Torra ■ ORIOL DURAN

lla hi ha un “esperit de denúncia, crítica i autocrítica envers les nostres institucions i l'Estat de les autonomies”, explicava.

Borràs va aprofitar el seu discurs per instar el govern de la Generalitat a “fer possible” el que el mateix Parlament va aprovar fa unes setmanes: la retirada de les acusacions contra activistes independen-

tistes. I també va atorgar un doble objectiu a la medalla: “Evitar la falsa normalitat que ens imposen a girar full quan la repressió no ha acabat”, lamentava. Per aquest motiu, va animar a continuar endavant i “culminar el que vam començar l'1-O”.

En vigília de la Diada i el mateix dia que Junts i ERC, i concretament la

presidenta del Parlament i el president de la Generalitat tornaven a fer visible la seva guerra contínua per l'estratègia a seguir aquesta legislatura per aconseguir la independència, Borràs reiterava una crida a la “unitat”. “És el que ens va fer ser més forts l'1-O, recordem-ho per tornar-ho a ser”, va cloure.

L'acte, presentat per la

L'APUNT

El pols de la Diada

Francesc Espiga

Va haver-hi un punt on es va instituir com a codi que la Diada era un termòmetre per mesurar la salut de l'independentisme. Aquesta, però, és una realitat matisable a partir del moment que el moviment ja no és un tot, sinó que s'ha desdoblada en dues ànimes cada cop més autònomes que habiten dins un mateix cos. Una seria la més institucional, i aniria des de partits a entitats de

diferent pell, passant, és clar, pel govern. Paral·lelament hi ha el que eufemísticament en diem *la gent*, la mateixa que ha donat forma a les grans mobilitzacions pre-pandèmia. De la primera d'aquestes ànimes, ja sabem que ara mateix està tan fracturada com desorientada. El dubte és fins a quin punt això ha fet caure la segona en el desànim col·lectiu. Avui ho intuirem.

VOL VIURE EN
#CATALUNYALLIBERTAT

denúncia i crítica

quals van ser extradits al Marroc, o ciutadans que van participar en els talls de la Meridiana. Partal admetia que la diversitat dels 4.000 represaliats, alguns dels quals no van voler assistir-hi, el va portar a reflexionar sobre el seu paper en l'acte. Tot i admetre la dificultat de participar-hi, assegura que ho va fer assumint "l'obligació personal" de llançar el missatge a la classe política que tenia al davant. "Ens heu decebut; heu deixat molta gent a l'estacada, ens heu pegat amb una Brimo que hauria d'estar dissolta des de fa temps, ens heu portat a judici i heu demanat anys de presó en nom de la Generalitat, heu deixat que la sobirania d'aquest Parlament hagi estat tre-

Vivet, condemnat a cinc anys de presó, va rebutjar assistir a l'acte

pitjada", va descarregar. "Fa quatre anys que no entenem l'espectacle que protagonitzeu", va clavar.

A poques hores perquè comencés l'acte, una quinzena de grups de suport a represaliats i unes 70 persones a títol individual van emetre un comunicat denunciant "la hipocresia i el cinisme del Parlament i de la Generalitat". Concretament en el comunicat mostraven el seu rebuig a un acte que "és un intent de rentar la cara a un govern que està sent responsable directe de la repressió cap al poble català". Vivet, condemnat a cinc anys de presó per l'acusació de la Generalitat, argumentava que "un gest simbòlic té sentit si les accions l'acompanyen". La CUP ahir va tornar a demanar al govern que actuï. ■

periodista Txe Arana, també va comptar amb la intervenció d'Anna Llauredó, en representació de les defenses jurídiques que van ajudar de forma gratuïta els represaliats en els judicis. "Aquest acte té un gust agre dolç, perquè estem aquí per uns fets que mai haurien d'haver ocorregut", va dir. Llauredó va fer una crítica contundent

contra la resposta judicial de l'Estat espanyol i la seva defensa de les forces de seguretat, que van vulnerar els drets més fonamentals dels ciutadans. "L'únic que van fer és exercir el seu dret de protesta", va manifestar, i va demanar al govern que s'aparti com a acusació particular. D'altra banda, Español va assegurar que la concessió

de la medalla als represaliats per l'1-O és valuosa "en tant que ens recordarà una història que mereix ser conservada i convertir-se en exemple per a la ciutadana". Español creu que la data uneix tots els ciutadans i, per tant, diu, "la resposta a la repressió també ha de ser unitària".

El periodista Partal va ser l'encarregat de fer un

petit resum de la història que s'amaga darrere dels prop de 4.000 represaliats arran de la celebració i organització de l'1-O, així com de les seves conseqüències que ha portat, a més d'ex alts càrrecs públics a l'exili i a la presó, milers de ciutadans anònims a veure retallada la seva llibertat. D'aquesta manera, Partal va recordar els

membres dels Comitès en Defensa de la República (CDR) ingressats a la presó arran de l'operació Judes i sent acusats de terrorisme i tinença d'explosius, acusacions que encara perduren, o ciutadans que van seguir les protestes ordenades pel Tsunami Democràtic o que van participar en les protestes post-sentència, alguns dels

POLÍTICA 11 DE SETEMBRE

VOL VIURE EN
#CATALUNYALLIBERTAT

ERC i Junts s'esbatussen pel diàleg la vigília de la Diada

■ Aragonès insta els escèptics a "concretar" una alternativa, i Borràs li ho recrimina i aposta per la "unilateralitat" ■ Crida del president a fer pinya pel referèndum en el seu primer missatge de l'Onze

Òscar Palau / Emili Bella
BARCELONA

Just al contrari de la pinya que reclama amb insistència des de fa dies el president, Pere Aragonès, per anar amb més força a la negociació amb l'Estat, ERC i Junts per Catalunya arriben a la Diada Nacional més distanciat que mai i amb retrets mutus a propòsit de la taula de diàleg de final de la setmana que ve. La primera institució del país va sulfurar ahir els seus socis arran d'una entrevista a Catalunya Ràdio al matí en què va apel·lar als "escèptics" a fi que concretin quina alternativa veuen a aquesta negociació entre governs. "Fins que no ho facin, només hi ha una proposta a curt termini", va resoldre el president, que va tornar a reclamar "la màxima unitat" i que "les institucions del país estiguin al costat del govern" en la cita, que encara no té data exacta, ni ordre del dia, ni composició de les delegacions.

La segona institució del país, la presidenta del Parlament, Laura Borràs, es va sentir al·ludida per les paraules d'Aragonès, i la seva resposta no es va fer esperar. "La taula de diàleg és un eslògan que fa un any i mig que dura", escrivia, contudent, a Twitter. "Ni una sola concreció i tampoc n'hi ha cap en perspectiva que no sigui el fracàs. Demanar concreció als altres quan ets tan pobre en les teves concrecions no és acceptable. Però l'alternativa hi és: unilateralitat!", va afegir-hi.

La topada no va acabar aquí, perquè fonts d'ERC citades per l'ACN replicarien Borràs, constatant la "decepció" per la seva piulada, i preguntant a Junts si no els "tremolen les cames" davant "l'oportunitat" de la taula de diàleg. Els republicans, a més, consideren que la presidenta del Parlament "ja no pot fer bandera de la unitat" després d'haver carre-

El missatge institucional de Pere Aragonès amb motiu de la Diada es va enregistrar a l'hospital de Sant Pau ■ JORDI BEDMAR

gat contra Aragonès. "Els seus extrems s'imposen i rebenten els punts de consens de la investidura?", es preguntaven sobre Junts, a qui acusaven de voler boicotejar la legislatura perquè la presidència de la Generalitat és d'ERC. "Si no, no s'entén aquesta bel·ligerència a les portes de la Diada" i de la taula de negociació, conclouien. Segons les mateixes fonts, les crítiques de Borràs i d'altres dirigents "evidencien un cop més la descohesió" de JxCat, ja que els seus integrants al govern han mostrat lleialtat a la taula, han participat en la seva preparació i seran a la reunió.

Per si no n'hi havia prou, el president d'ERC, Oriol Junqueras, també va causar malestar ahir a Junts en qualificar "d'error" en una entrevista a *El Periódico* que el cap de l'oficina del president Puigdemont, Josep Lluís Alay, tingués contactes amb l'entorn del govern

Crida per gestionar l'aeroport

El president Aragonès va insistir al matí a reclamar el traspàs dels aeroports catalans, arran de la retirada de la inversió al Prat anunciada pel govern espanyol. Segons ell, aquesta actitud és la manera d'obrir "la finestra d'oportunitat" perquè "queda demostrat" que quan l'Estat gestiona les infraestructures "ho fa afavorint els interessos del model centralista". Aragonès va tor-

rus, amb la qual cosa el republicà donava per bona la notícia que el *New York Times* publicava la setmana passada, suposadament basada en informes dubtosos de la Guàrdia Civil, i que Rússia ja ha desmentit. "Estem convençuts que la independència de Catalunya només és viable amb el suport de les democràcies occidentals, i per tant qualsevol contacte amb països que no si-

nar a instar els agents socioeconòmics a fer pinya amb la demanda. Mentretant, Cs va registrar al Parlament la petició de compareixença d'Aragonès perquè doni explicacions sobre les circumstàncies en què es va "perdre" la inversió. El PP s'hi va sumar i a més en va fer una altra per al vicepresident, Jordi Puigneró, criticant que els governs i Aena no hagin assolit un acord.

guin plenament democràtics ens allunya del suport que volem", discutia Junqueras.

El govern espanyol ja va aprofitar les dissensions internes a Catalunya per posar-les com a excusa per trencar unilateralment l'acord assolit fa poc més d'un mes per afrontar una ampliació pactada amb la Generalitat de l'aeroport del Prat. Tot plegat ha acabat d'enrallar l'ambient per

a una mesa on, de fet, el president espanyol, Pedro Sánchez, no ha confirmat encara la presència. El ministre de la Presidència, Félix Bolaños, retreia dijous a JxCat que qüestionés la taula abans que se celebrés. "Hi ha molta gent que vol que la mesa de negociació fracassi i cada setmana troben una excusa per dir que no avançarà", responia també Aragonès, en comparèixer el mateix dia per rebutjar la paralització del projecte d'Aena.

Referèndum inclusiu

Precisament, la pujada de to de la tensió va eclipsar ahir el seu primer missatge institucional de la Diada com a president, en què va subratllar que s'és a les portes d'una negociació amb l'Estat "que Catalunya no havia aconseguit mai abans", i que va instar a afrontar "amb tota l'ambició", "unint esforços, construint confiança dins i fora de Catalunya", ja que

es tracta d'un procés "ple d'obstacles, que necessita ràt i per se ràt, unitat i perseverança". Aragonès va fer una crida a traduir l'ampli consens per l'autodeterminació i l'amnistia en una "aliança" entre institucions, partits, societat civil i ciutadania "per recuperar conjuntament la iniciativa" i fer "inevitable" un referèndum que va dir que per a ell és "irrenunciable". El president, que posava Escòcia d'exemple, es dirigia "especialment" als contraris a la independència, als quals convidava a defensar el seu "legítim" plantejament en un referèndum que veu com l'opció més inclusiva, perquè no es basa en cap imposició i totes les opcions "han de tenir el dret a guanyar".

El missatge va ser enregistrat a l'hospital de Sant

El missatge

“Un referèndum és per a mi un compromís democràtic del tot irrenunciable, davant el qual no descansaré fins a fer-lo realitat”

“Totes les opcions hem de tenir el dret a guanyar. Cap projecte de futur es pot basar en la imposició per sobre de la majoria”

Pau de Barcelona per recordar les víctimes de la Covid-19 i reconèixer la tasca del món sanitari. Segons el president, la pandèmia ha provocat una "profunda crisi social, econòmica i emocional" que agreuja les dificultats preexistents i "es barreja" amb un conflicte polític que, va admetre, "genera molta frustració" a tots els catalans que volen decidir el seu futur, segons ell una "àmplia majoria" que "no vol girar full". Davant d'això, va instar a mostrar "in-conformisme" per impulsar una transformació democràtica contra una repressió que no s'ha aturat, però també feminista, verda, social i econòmica. Per a aquest fi, va subratllar, compta com a "revulsiu" amb els fons europeus Next Generation, que va reclamar poder gestionar directament en la part que correspon a Catalunya. "Som qui millor coneix el país", conclouia. ■

Cuixart celebra la Diada en llibertat per primer cop des del 2017. Ahir era a l'acte de Prats de Molló, que no es va poder fer a casa Macià per la pluja ■ ACN

Les marxes de torxes obren els actes de l'11 de Setembre

■ Cuixart fa una crida des de Prats de Molló a “omplir places i carrers” durant la Diada ■ La vetlla nocturna dona inici a la peregrinació al Fossar en un dia d'actes i manifestacions diverses arreu

Redacció
BARCELONA

La Diada començava amb una munió d'actes la vigília però també amb l'amenaça de pluja. Com la celebració de la festa nacional a la Catalunya del Nord, concretament a Prats de Molló. Organitzada per la Casa de la Generalitat a

Perpinyà, s'havia de fer a casa Macià i es va haver de traslladar al cinema per l'aigua. Hi va ser el president d'Òmnium, que feia una crida a “omplir places i carrers” durant el dia d'avui. Cuixart, que també instava a “pressionar els polítics”, recordava que l'Estat espanyol busca “dividir” i que “si la repressió

persisteix és perquè no hem renunciat a la lluita” —precisament ahir es va saber que Cuixart ha estat un dels dos premiats amb el 37è Memorial per la Pau Josep i Liesel Vidal junt amb l'Associació Reus Refugi. El memorial el concedeixen anualment el Centre de Lectura i l'Associació Vidal Lecha de Reus. El

protagonisme de la vigília de l'11-S, però, l'han recuperat les desenes de marxes de torxes que es van suspendre l'any passat per la crida de les autoritats sanitàries a evitar actes col·lectius i que enguany s'han tornat a celebrar allà on ho ha permès la meteorologia. Això sí, novament les prevencions de contagi

han obligat a fer modificacions i substituir en molts casos les marxes en moviment per concentracions estàtiques. És el cas de la del barri barceloní de les Corts, que es planejava finalment com una concentració amb distàncies garantides a la plaça de la Concòrdia i es renunciava a marxar pel barri.

I havia de ser també el cas de la Marxa dels Vigatans, que reuneix les columnes de torxes de tots els municipis de la comarca d'Osona i que, després de suspendre's també l'any passat, enguany havia de recuperar la plaça Major de Vic com a escenari. Però l'intens aiguat que va afectar la Catalunya central va obligar a suspendre l'espectacle i a reduir-lo a un acte petit a l'Auditori del Sucre.

Si que es preveia una marxa en moviment al barri de la Barceloneta de la capital, on després de reunir-se a la plaça Sant

La frase

“Aquesta Diada tornem a fer una crida a omplir els carrers i a no renunciar a fer pressió als polítics”

Jordi Cuixart
PRESIDENT D'ÒMNIMUM

Miquel, els participants farien camí per coincidir amb altres al Fossar de les Moreres, lloc tradicional d'homenatge als caiguts del 1714 i que, des de la vetlla nocturna de la vigília fins al mateix 11 de Setembre, és infal·liblement l'espai més concorregut fora de les manifestacions.

El Fossar no falla

Amb o sense pandèmia, com va demostrar-se en la Diada de l'any passat en què no hi va haver manifestacions independentistes però, en canvi, es va mantenir una aflluència continuada de gent en aquest zona del Born.

A les dotze de la nit, ERC hi celebrava el seu acte, aquest cop amb el protagonisme del president del partit, Oriol Junqueras, que no hi havia pogut ser els darrers anys pel seu empresonament. ■

MÉS DIADA

Una quarantena de marxes previstes i pluja

Blanes, Cardedeu, Capellades, Granollers, Flix, Igualada, les Borges Blanques, Lloret, Manlleu, el Masnou, Mollet-russa, Olèrdola, Reus, Ribes, Salt, Sitges o Tàrraga preveien fer marxes de torxes.

El Fossar de les Moreres, epicentre popular

El Fossar de les Moreres barceloní serà novament epicentre de la celebració reivindicativa popular. La peregrinació dels ciutadans a l'espai és tradició perquè es fa ininterrompudament de fa dècades.

Homenatge a líders de la guerra de Successió

Les ofrenes a Rafael Casanova de partits i institucions són les conegudes. Però se'n fan d'altres, com ara a Francesc de Castellví, a Montblanc, o al marquès de Rubí, ahir, a Brussel·les.

Diversos grups convoquen manifestacions

A més de les de l'ANC i l'Esquerra Independentista, diversos grups han convocat manifestacions avui. Arran, la ja tradicional al matí. Però també els CDR, Donec Perficiam o Llibertat Pablo Hásel.

Convocatòria dels CDR per avui ■

Acte sobre rodes i concert de carilló a Terrassa

Terrassa és exemple de la diversitat dels actes. Ahir es convocava per segon any la marxa amb vehicles Rodes per la independència i avui al migdia hi haurà concert de carilló al Mnactec.

POLÍTICA 11 DE SETEMBRE

VOL VIURE EN
#CATALUNYALLIBERTAT

Turull torna a trepitjar el Palau de la Generalitat

■ Vilagrà rep a Sant Jaume l'exconseller de la Presidència, que agraeix el suport rebut als treballadors del departament

Redacció
BARCELONA

Jordi Turull va tornar a trepitjar ahir el Palau de la Generalitat, on treballava com a conseller de la Presidència l'any 2017, quan va ser empresonat per l'Estat espanyol en ple debat sobre la seva investidura com a president. L'actual titular del departament, Laura Vilagrà, va rebre el pres polític indultat, ara vicepresident de Junts per Catalunya, la vigília de la diada nacional, acompanyada pel secretari del govern, Xavier Bernadí; la secretària general de la Presidència, Núria Cuenca, i un grup de treballadors del departament.

També el president de la Generalitat, Pere Aragonès, va voler saludar Turull, que a continuació va mantenir una reunió de treball amb Vilagrà. "Mai no podem agrair el que va fer", va reconèixer la consellera republicana, que es va mostrar "emocionada i contenta" per l'emotiva tornada del dirigent independentista al que va ser el seu lloc de feina durant el període més turbulent des de la recuperació de la democràcia, com a membre del govern del presi-

Turull i Vilagrà, ahir, al Palau de la Generalitat ■ ACN

dent Carles Puigdemont.

Per la seva banda, Turull va agrair "l'escalf i el suport rebut" durant els seus anys d'empresonament, primer a Madrid i després a Catalunya, i des de que va ser alliberat el juny passat, quan va començar una travessa arreu del país per tal de donar les gràcies a tothom qui l'ha

acompanyat en aquest temps, com els treballadors de Presidència, "per haver mantingut la dignitat de la institució sobretot quan va estar controlada políticament per les grapes de l'Estat". Turull va ser destituït, igual que la resta del govern, en aplicació de l'article 155 de la Constitució. ■

Artadi i Munté durant la visita que van fer dijous a la capella dels Segadors ■ JXCAT

Junts censura l'estat ruïnós de la capella dels Segadors

■ Exigeix a Colau que la rehabiliti i posi fi a "la humiliació" que representa per a Barcelona ■ Vol que es declari bé cultural

Redacció
BARCELONA

El grup municipal de Junts per Catalunya (JxCat) de Barcelona exigeix a l'alcaldessa, Ada Colau, que posi fi a "la humiliació que representa per a la ciutat" i el país que no s'hagi rehabilitat la capella del Segadors, a l'església de Sant Andreu de Palomar. En una visita encapçalada per la presidenta del grup, Elsa Artadi, acompanyada per la regidora Neus Munté i altres membres del partit del districte, van anunciar que en el ple del setembre re-

La frase

"Hem demanat moltes vegades a Ada Colau que no abandoni el patrimoni cultural i històric"

Elsa Artadi
PRESIDENTA DEL GRUP MUNICIPAL DE JXCAT A BARCELONA

clamaran de nou a l'equip de govern que culmini els tràmits per declarar aquest edifici bé cultural d'interès local (BCIL), un fet que permetria sol·licitar ajudes per a les obres d'un centre que "és un mi-

racle que encara conservi pedres i estructura", va explicar Artadi. La formació recorda que l'any 2016 es van obrir els primers tràmits per fer-ho possible, però que no va ser fins al setembre del 2020, amb Colau al govern, que no es van comprometre a concloure l'expedient després de la iniciativa impulsada per Junts. Els membres de la formació van estar acompanyats durant la visita de membres del Centre d'Estudis Ignasi Iglésies (CEII), que reivindica des de fa anys la millora del recinte. ■

Diada★
Nacional

Castelló d'Empúries
us desitja una bona
Diada Nacional de
Catalunya!

POLÍTICA 11 DE SETEMBRE

Amb mirada llarga

▣ Deu historiadors analitzen amb perspectiva històrica la importància de les diades dels últims anys

X.X.
BARCELONA

Què es recordarà, amb el pas del temps, d'aquestes diades multitudinàries que a Catalunya s'han viscut els últims anys? Hi ha prou perspectiva històrica per fer-ne una primera valoració? Amb aquest plantejament inicial, El Punt Avui ha demanat la seva opinió a una desena d'historiadors coneguts de la realitat catalana.

Són deu lectures diferents, en alguns casos coincidents, que permeten fer una ullada històrica a les mobilitzacions que Catalunya ha viscut no només al llarg d'aquests últims anys –sobretot a partir de la Diada de l'any 2010–, sinó també en la seva història recent. Són més d'un els opinadors que fan referència, i comparacions històriques, a altres situacions similars viscudes al país.

Els articles, que trobareu en aquesta mateixa

plana i les següents, els signen cinc historiadors i cinc historiadores. Són Queralt Soler, professora d'història contemporània de la UB i secretària acadèmica del departament d'història i arqueologia; Noemí Riudor, que ha treballat en projectes de recerca relacionats amb la Guerra Civil; Marta Rovira, doctora en sociologia i codirectora del documental *Forjadors de la Diada*; Núria Miquel, investigadora en formació; Aurora Madaula, màster en estudis històrics de la UB, actualment secretària segona de la mesa del Parlament; Enric Pujol, director del Museu de l'Exili de la Jonquera; Pere Bosch, director adjunt del setmanari La República; Antoni Segura, catedràtic d'història de la UB; Llorenç Ferrer, professor del departament d'història de la UB, i Josep Maria Solé i Sabaté, catedràtic de la UAB i primer director del Museu d'Història de Catalunya.

Enric Pujol

Doctor en filosofia i lletres –en l'especialitat d'història–, professor de la UAB i, des de principi d'aquest mes, director del Museu Memorial de l'Exili de la Jonquera, al qual ja estava vinculat com a membre del consell científic i pedagògic des del 2009.

Sense mobilització no hi haurà independència

Les manifestacions massives que s'han organitzat d'ençà de l'intent frustrat de reforma de l'Estatut han estat decisives al llarg de tot el procés independentista actual. Es pot afirmar que, junt amb les consultes populars iniciades el 2009 a Arenys de Munt, foren les que desfermaren el mateix procés.

Des d'un primer moment, l'extraordinària mobilització popular, fruit d'una autoorganització de la mateixa societat civil

catalana, motivà que partits que anteriorment no s'havien definit com a independentistes canviessin de posició i s'afegissin al moviment. Després, ja estabilitzades i focalitzades sobretot en la diada de l'Onze de Setembre, les manifestacions foren cabdals per visualitzar la força de l'independentisme i, en una mena de "propaganda per l'acció", foren les principals responsables de l'ampliació espectacular de la seva base social. Tant en un

àmbit intern com en una dimensió internacional, es va fer evident que l'independentisme no era cosa de quatre gats i que la independència no era un anhel gairebé utòpic, impossible d'assolir en aquesta vida. Per primer cop en la nostra història contemporània es demostrà l'existència d'un moviment de masses explícitament partidari de la independència política del Principat de Catalunya, que, en les últimes conteses electorals, ha esdevingut parlamentàriament majoritari.

Les manifestacions massives feien evident que no es tractava de cap miratge, sinó d'un moviment que realment tenia capacitat de mobilització. I que aquesta mobilització podia ser disciplinada, ordenada, pacífica i sense incidents, de marcat caràcter festiu i per a tota la família.

La manifestació de la Diada de l'any 1978, a Barcelona ■

Queralt Solé

Professora d'història contemporània de la Universitat de Barcelona. És secretària acadèmica del departament d'història i arqueologia. En les seves línies de recerca destaca la Guerra Civil espanyola: violència, repressió, exili; i la dictadura franquista: repressió, institucionalització i memòria.

Perseverar

No defallir i perseverar. Continuar mostrant, visualitzant, la voluntat de votar, d'aconseguir un referèndum perquè es pugui saber quina part de la ciutadania catalana està a favor de la independència i quina no. I aconseguir aquest objectiu, poder fer un referèndum altre cop malgrat la repressió i els impediments de tota mena, també passa per la visualització de la gent al carrer, manifestant-se.

A Catalunya, de fet, hi ha una continuïtat històrica de mostrar voluntat política a partir d'ocupar el carrer i en els darrers 15 anys aquesta ocupació de l'espai públic amb massives manifestacions populars s'ha convertit en un símbol de la lluita per fer un referèndum. Els símbols serveixen per mostrar identitat i les manifestacions de la Diada s'han convertit en un altre símbol de l'independentisme que no es pot deixar perdre. Junt amb les urnes de l'1 d'octubre, la mobilització individual que porta a la col·lectiva de l'11 de setembre és indestruïble de la identificació independentista del segle XXI que lluita per poder votar. Per poder tornar a votar, si pot ser sense que l'Estat envii cossos policials a colpejar votants pacífics.

La manifestació de l'11 de setembre, prengui la forma que prengui, ha de servir, cada any, perquè es continuï visualitzant que l'independentisme perseverarà i és un símbol destacat perquè s'hi pot identificar tothom ideològicament afí, sent absolutament igual l'idioma que es parli, la nacionalitat que es tingui, o la feina, o el gènere, o la capacitat econòmica, o l'equip de futbol de qui se sigui seguidor. Tot aquell que vol, sent absolutament igual on ha nascut o d'on ve, pot anar a manifestar-se i sumar-se al reclam de poder votar. Òbviament per intentar que en el referèndum guanyi la casella de la independència, però també òbviament acceptant que el resultat pugui ser contrari, com sembla que podrà tornar a fer Escòcia d'aquí a poc temps.

Les manifestacions han estat i han de continuar sent pacífiques, però no per això han de deixar de ser contundents. Costarà reactivar la força que van tenir els anys que es va fer la Via Catalana (2013), la V de Victòria a Barcelona (2014) o la Via Lliure, que va omplir la Meridiana de Barcelona (2015). La pandèmia que patim des del març de l'any 2020, junt amb la violència judicial per part d'un dels poders de l'Estat i la divisió política pròpia, no sembla augurar una mobilització semblant a la d'aquells anys. Però

cal perseverar i s'han de continuar convocant i mostrant la voluntat de tornar a fer un referèndum.

El catalanisme històric mai va defallir per demanar més autonomia, abans de demanar la possibilitat de votar per la independència. A Barcelona, on s'acostumen a concentrar les manifestacions pel fet de ser la capital i per la centralitat que té la ciutat al país, es van fer grans manifestacions l'any 1932, el 1976 i l'any 2010.

El 24 d'abril de 1932 una gran manifestació reclamava l'aprovació final de l'Estatut de Núria, que havia sigut referendat per la ciutadania –masculina– i que estava acabant de ser discutit a les Corts espanyoles. El van modificar i el van aprovar aquell setembre. També va ser un setembre, el dia 11 de l'any 1977, quan el passeig de Gràcia va ser tot ocupat per desenes de milers de persones que s'aglutinaven darrere el lema que reclamava "llibertat, amnistia i Estatut d'Autonomia". L'Estatut de Sau que finalment va ser aprovat a les Corts espanyoles el desembre

Canvi de segle i canvi en el reclam i en l'objectiu. El catalanisme majoritàriament es convertí en independentista

de 1979. El 10 de juliol de l'any 2010 una gran manifestació a la capital va aglutinar més d'un milió de persones sota el lema *Som una nació, nosaltres decidim*. Canvi de segle i canvi en el reclam i en l'objectiu. El catalanisme majoritàriament es convertí en independentista en fer-se evident a través de la sentència del Tribunal Constitucional que Catalunya i la seva ciutadania mai no seria considerada ni com una nació ni com un ens polític igual, amb entitat pròpia i del tot respectable. Des d'aleshores a les manifestacions de la Diada ja no només hi ha una celebració en ser la festa nacional, àmbit que ja es cobreix governamentalment, sinó que hi ha la voluntat de visualitzar la demanda col·lectiva de tants centenars de milers de persones, tan diverses entre si, que reclamen poder votar per poder proclamar la independència en cas que es guanyés el referèndum.

Perseverança, en tot, també en la manifestació de l'11 de setembre, que no es deixi de visualitzar la demanda de poder votar.

Fins i tot innovadora en diferents aspectes plàstics i escenogràfics. La samarreta de colors canviant a cada convocatòria en fou un element imprescindible i identificador, perquè es convertí, com va indicar l'estudiosa de l'art Teresa Camps, "en una afirmació de principis".

Així, es va donar la idea d'un exèrcit pacífic i festiu que podia arribar a demostrar que tenia el control de tot el territori, com es feu durant la Via Catalana del 2013. Un poble organitzat i disciplinat capaç de plantar cara, amb èxit, a l'embat que es plantejà amb l'Estat espanyol arran de la convocatòria del referèndum del primer d'octubre del 2017. I, després d'aquella consulta, les manifestacions serviren per demostrar que els resultats de la votació responien veritablement a

un anhel majoritari i que, malgrat la repressió desfermada per l'Estat espanyol, es mantenia ferma la voluntat i la mobilització independentistes.

Les manifestacions massives que s'han organitzat d'ençà de l'intent frustrat de reforma de l'Estatut han estat decisives al llarg de tot el procés independentista actual

La paradoxa de l'actual Onze de Setembre és que, ara que sembla que caldria una pressió social més forta, les crides a la desmobilització són més nom-

broses que mai i provenen de sectors oposats. A l'Estat espanyol, òbviament, no li interessa en absolut cap mena de mobilització d'aquestes característiques. S'esforça a repetir cada cop que en té ocasió que cal "girar full", que el procés s'ha acabat. I que ara toca una negociació que en cap cas ha d'incloure el dret a l'autodeterminació i la celebració d'un referèndum d'independència. Tampoc no vol sentir a parlar d'amnistia. I, malgrat l'indult condicionat que va donar als dirigents independentistes, ha persistit en una repressió massiva contra els implicats en l'organització del referèndum de l'1-O i contra els participants en les diferents manifestacions i actes de protesta iniciats des d'aleshores.

Per la banda independentista, també

hi ha crides a la no participació en la manifestació de l'Onze de Setembre en considerar que ara i aquí no són efectives i que responen a un model anquilosat i estèril. Certament, es pot qüestionar la seva validesa, però cal tenir ben clar que la desmobilització no afavorirà gens ni mica l'avenç cap a la independència. Afavorirà bàsicament els contraris, els qui volen fer veure que això s'ha acabat i que ja "hem girat full, per anul·lar així una eina tan poderosa com la pressió popular.

Cal que tinguem molt clar que sense mobilització no hi haurà independència. I que, si la gent ara torna a recloure's a casa en espera d'una altra convocatòria que li sembli més engrescadora i coherent, podria tardar anys a tornar a sortir al carrer.

Administrador
Finques
Col·legiat

FINQUES TRILLA S.C.
AICAT 2104

www.finquestrilla.com

- Lloguers d'habitatges amb mobles i sense mobles
- Lloguers de locals comercials i magatzems
- Lloguers de despatxos
- Lloguer de naus industrials
- Lloguer de places de pàrquing, etc.

C/ Sant Llätzer, 9, baixos · FIGUERES

Tel. 972 50 57 01 - 972 51 00 54

trilla@finquestrilla.com

Cap Norfeu, 16, baixos · ROSES

Tel. 972 25 54 15

info@finquestrilla.com

100008-1247638Q

POLÍTICA 11 DE SETEMBRE

Pere
Bosch i
Cuenca

Historiador i periodista. És director adjunt del setmanari La República

Tot és possible (encara)

Fa alguns anys, l'historiador Pere Anguera va dedicar un llibre a rastrejar els orígens de la Diada (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2008). La primera commemoració que va poder documentar es remunta al 1886. En aquells moments, Espanya era una entelèquia de democràcia, amb un sistema corrupte (l'anomenada Restauració Borbònica) en el qual dos partits es repartien el poder mentre es deixava molt poc marge a l'oposició, ja fos republicana o catalanista. Aquell primer acte, que es va celebrar a l'església de Santa Maria del Mar, va organitzar-lo el Centre Català, una de les moltes entitats que intentaven coordinar els incipients grups catalanistes, i va consistir en un funeral en memòria "dels patricis que moriren en defensa del LA PATRIA CATALANA el dia 11 de setembre de 1714". Un acte senzill, sense massa pretensions. En aquells moments, el catalanisme era totalment residual, i, si fem cas dels informes policials, hi van concórrer unes 148 persones. El bisbe de Barcelona, Jaume Català, va prohibir el sermó instigat pel capità general de Catalunya, Martínez Campos, amb l'excusa que "el templo no debe ser un club político". Eren anys de prohibicions, d'actes minoritaris i de picar pedra.

Probablement, molts de vostès pensaran que retrocedim massa temps enrere. I que l'escenari del 1886 no té res a veure amb el del 2021. I tenen molta raó. Però val la pena saber d'on venim, recordar quin camí hem recorregut i intentar esbrinar cap a on anem. Durant els 135 anys que han transcorregut entre aquella primera convocatòria i l'actual, hem viscut de tot: Diades prohibides (una bona pila), Diades minoritàries (excepció feta de les de la transició, marcades pel desig de posar fi al franquisme i recuperar les llibertats perdudes) i Diades bipolars, durant els anys de l'autonomisme, caracteritzades per una celebració institucional encotillada i una altra viscuda des del carrer, amb actes i manifestacions a les quals anaven els de sempre, amb petites capelletes amb tanta capacitat per a fer soroll com per barallar-se.

L'escenari, com és prou sabut, va canviar de dalt a baix a partir del 2012. Aquella Diada, un milió i mig de persones van ocupar els carrers de Barce-

DIADA NACIONAL DE CATALUNYA 2021

Caldes de Malavella

11/09
DISSABTE

CAMINADA A TERRA NEGRA (APLEC DE GERMANOR).
Hora: 7.30 h. Lloc: al Parc de la Sardana

10/09
DIVENDRES

AUDICIÓ-BALLADA DE SARDANES I INTERPRETACIÓ DELS SEGADORS.

Amb la cobla Forment del Montgrí.
Lloc: pl. de l'Ajuntament.
Hora: 22 h.

APLEC DE GERMANOR MUNICIPAL A TERRA NEGRA AMB ESMORZAR POPULAR.

A la confluència dels termes municipals de Llagostera, Vidreres, Tossa de Mar i Caldes. Hora: 10 h.

ACTE COMMEMORATIU I OFRENES FLORALS AL MONUMENT SITUAT AL C. ONZE DE SETEMBRE I AV. PAÏSOS CATALANS.

Lloc: a tocar del monument. Hora: a les 11:30 h.

12/09
DIJENES

ESPECIAL CINEMA: "TERRA DE TELERS"

Amb la presència del seu director (Joan Frank Charansonnet) i algun dels actors.
Lloc: Teatre-cinema municipal.
Hora: 18 h. Entrada gratuïta.

SORTIDA AUTOBUSOS MANIFESTACIÓ A BARCELONA DE LA DIADA ONZE DE SETEMBRE-2021 sota l'eslògan "Lluitem i guanyem la independència".

Sortida: Parc de la Sardana. Hora: 14 h.

CONCERT AMB EL GRUP "PEP & MARIA JOSÉ".

Lloc: Pl. de l'Aigua. Hora: a les 19 h.

Es recorda l'ús obligatori de la mascareta i que s'ha de seguir totes les normes de prevenció del covid 19 que es marquin des de l'organització.

Noemí
Riudor i
Garcia

“Mare, això d’avui és històric, no?”

Historiadora. Ha treballat en els projectes de recerca del Cost Humà de la Guerra Civil i del Pla de Fosses. És autora dels llibres ‘Exili 1938. L’exili pallarès a França’ (2019); ‘Memòria històrica. Fent recerca del Pirineu a l’Ebre’ (2020), i ‘El cementiri de Tremp durant la Guerra Civil. El trasllat de les restes del Cementiri Militar al Valle de los Caídos’ (2021), tots tres publicats per Garsineu Edicions. Actualment, conjuntament amb Jordi Oliva i Martí Picas, forma part de l’equip de recerca que està portant a terme l’estudi nominal de la mortalitat de l’exili a França.

“Mare, això d’avui és històric, oi?”, aquesta va ser la pregunta que em van fer els meus fills després d’aquella llarga jornada de l’1 d’octubre del 2017. Tot i la seua joventut (pràcticament podem dir que van amb la centúria), van tenir clar que aquell 1 d’octubre passava alguna cosa fora del corrent, i és que ja portaven viscuts uns quants 11 de setembre en magna mobilització.

Adonar-se de la transcendència d’uns fets que discorren fora de la monòtona realitat és a l’abast de qualsevol persona en edat d’ús de raó. Fer-nos capaços que estem vivint un moment històric és fàcil, però reconèixer-nos a nosaltres mateixos com un engranatge vital d’aquest moment de vegades no se’ns presenta evident.

Un cop, un informant que havia estat peça clau en l’organització d’una xarxa d’informació aliada als Pirineus durant la Segona Guerra Mundial em va dir: “Això que t’he explicat jo, és cap res!”, i em feia notar que el que era veritablement important, sota el seu enteniment, eren els fets que havien viscut els habitants d’un poble fronterer de la vall. La major part de la gent tenim la tendència a no percebre’ns importants i, per tant, a no valorar el nostre testimoni tot i la transcendència dels fets viscuts.

A aquesta percepció de nosaltres mateixos en relació amb els fets, s’hi pot afegir una altra dificultat si pretenem aproximar-nos als esdeveniments des del punt de vista de la investigació històrica. I és que resulta molt complicat que, essent protagonistes d’allò que està passant, ens posem al capdavant de la recerca. Potser hi ha qui n’és capaç, però a mi em resulta extremadament difícil desvincular-me de la persona que l’1 d’octubre a les 5 de la matinada era davant de l’ajuntament del seu poble, amb tots els seus conveïns, protegint

Soc testimoni d’uns fets, i per això no puc assumir la responsabilitat de portar-ne a terme un estudi històric, com a mínim ara per ara.

l’arribada d’una urna portada en baiard per uns homes que seran sempre nostres. L’emoció del moment, el neguit del dia viscut col·lectivament, observant per on caldria fer fugir la canalla si anaven mal dades... tot això, no em permet tenir el cap prou clar per prendre distància i valorar la transcendència dels esdeveniments més enllà de la meua dimensió individual. Soc testimoni d’uns fets, i per això no puc assumir la responsabilitat de portar-ne a terme un estudi històric, com a mínim ara per ara.

Després de la Segona Guerra Mundial, gent que havia estat en les primeres línies de la presa de decisions va escriure llibres de memòries que ens són de gran utilitat per comprendre decisions, esdeveniments i situacions. Només a tall d’exemple esmentar en Samuel Hoare, ambaixador britànic a Madrid, o en Jean Fosty, líder de la resistència belga i membre dels serveis d’intel·ligència. És clar que aquests textos ens són imprescindibles a l’hora d’obtenir coneixement, i tanmateix no són suficients.

En aquest procés que estem vivint, que sembla que tingui més pes pel que fa a la part judicial que no pas a la part social, el fet d’haver tingut gent d’alta rellevància en situació d’empresonament polític i a l’exili ha propiciat l’aparició d’una literatura fruit de la necessitat d’escriure sobre l’experiència vital i política. Estar al capdavant de la presa de decisions implica tenir major consciència de la importància dels fets que toca viure; aquesta percepció ha fet que apareguessin llibres escrits directament per aquests protagonistes o bé escrits en col·laboració amb altra gent. D’aquest tipus de literatura és possible que en vingui més d’aquí a un temps i que tingui una perspectiva força diferent a l’escripta en plena voràgine judicial. Aquests textos de ben segur seran útils a l’hora de fer el balanç del procés des del punt de vista estrictament històric. Caldrà també fer un esforç per desfer-la de la literatura oportunista que, com sempre, acaba apareixent a redós de qualsevol tema que desperta interès.

Però tot i la importància de disposar de textos escrits per aquests protagonistes rellevants, això no serà suficient per poder abordar-ne l’estudi des de la perspectiva històrica. Com sempre l’esforç en la consulta d’arxius i hemeroteques serà cabdal per obtenir una visió àmplia dels fets. I amb tot caldrà considerar una altra font que permeti conèixer la magnitud de la dimensió social del procés, i amb això torno al principi per parlar de la gent, dels qui ho vam viure, en vam ser testimonis d’excepció i, al cap i a la fi, ho vam fer possible.

La sentència contra l’Estatut de Catalunya,

l’any 2010, va derivar en una manifestació multitudinària que seria l’inici d’un cicle de protestes. “Som una nació”, deia l’eslògan de la concentració

■ JUANMA RAMOS

lona. L’any anterior, n’hi havia hagut 10.000. Aquell èxit, però, s’havia anat coent des del 2009, amb el naixement de l’Assemblea Nacional Catalana, i va fer un salt espectacular l’any següent, amb el canvi de paradigma provocat pel desencís de la via estatutària, que va abocar milers de persones a l’independentisme i va situar-nos en un escenari radicalment diferent, en la fase del procés. El lema de la concentració del 2010 havia estat *Som una nació. Nosaltres decidim*. Només dos anys després, la gent desfilava amb un missatge molt clar: *Catalunya, nou Estat d’Europa*.

Sense caure en l’autocomplaença, val la pena destacar el camí que hem recorregut en pocs anys. El mèrit no només el té quan ho comparem amb el nostre passat, sinó també amb la resta del món. En aquest sentit, es fa difícil trobar, arreu del món, una mobilització tan persistent i

Es fa difícil trobar, arreu del món, una mobilització tan persistent i cívica com la que ha protagonitzat la ciutadania del nostre país

cívica com la que ha protagonitzat la ciutadania del nostre país. En els darrers anys, la Diada ha estat un torcebraç permanent del carrer, tant als polítics d’aquí com als d’allà; un torcebraç per aconseguir un referèndum i per assolir la independència. Ha estat la mobilització de la Diada la que ens va portar al 9-N i a l’1-O, dues fites històriques per al nostre país.

La resaca de l’1 d’octubre ha alterat de dalt a baix l’escenari. La repressió del govern espanyol ha fet el seu efecte i ha tingut un efecte devastador. A nivell intern, no sembla massa útil que perdem el temps assenyalant responsables, ni que repartim etiquetes de traïdors o de patriotes; ni tampoc que ens flagel·lem col·lectivament. El que cal és reconduir la situació, construir ponts entre els independentistes i aconseguir una unitat estratègica, sense la qual sembla difícil aspirar a res. Sigui com sigui, l’Onze de Setembre seguirà essent el principal baròmetre per a mesurar la pressió que som capaços d’exercir, per bé que caldria començar a pensar en formes de mobilització o resistència passiva que permetin mantenir el torcebraç. Una altra cosa és que aquesta, es mesuri en pascals o en ciutadans, sigui suficient per esberlar el mur que tenim al davant. Però en això, novament, la història ens torna a demostrar que tot és possible.

POLÍTICA 11 DE SETEMBRE

Antoni Segura i Mas

Catedràtic d'història contemporània de la Universitat de Barcelona. És autor de 'Crònica del catalanisme. De l'autonomia a la independència', Editorial Angle, 2013. Col·laborador del diari.

El dinosaure encara hi és

En els últims anys, els ciutadans de Catalunya protagonitzen un procés d'empoderament polític a favor de la constitució d'un nou estat. És el dret a decidir tal com el defineix el dictamen del Tribunal Suprem del Canadà del 1998 i la llei de la claredat del 1999, que, "basant-se en el principi democràtic", l'entén com el "dret a expressar l'opinió política sobre el futur polític col·lectiu d'una part" d'un territori (Joan Rida). La força de les multitudinàries manifestacions de la segona dècada d'aquest segle emana, doncs, del dret democràtic que tenen tots i cadascun dels ciutadans a decidir el seu futur polític i a bastir una identitat-projecte que "s'articula a partir d'una autoidentificació, sempre amb materials culturals, històrics, territorials... [i amb] un projecte de construcció d'una col·lectivitat" (Manuel Castells). És una identitat que es nodreix d'òrgens diversos i plurals. I, vist des de l'Estat espanyol 130 anys després de les Bases de Manresa, Catalunya és un malson que recorda el microrelat de Monterroso: "Quan es va despertar, el dinosaure encara hi era."

Es, doncs, un procés que ve de lluny i apunta encara més lluny i que en la fase actual s'inicia amb el fracàs del socialisme català de tirar endavant el darrer intent per romandre a Espanya (Estatut del 2006). La sentència d'un Tribunal Constitucional caducat i deslegitimada del 28 de juny del 2010 provoca la primera de les multitudinàries manifestacions amb el lema *Som una nació, nosaltres decidim*. És la ruptura sentimental amb Espanya d'una part de ciutadans que donen per morta la via estatutària. A les eleccions del 2006, el vot independentista és del 14% i, segons el Centre d'Estudis d'Opinió, el 42,5% dels enquestats se senten només catalans o més catalans que espanyols; el 2010 els percentatges són del 45,4% i el 45,1%; el 2015, la legislatura del referèndum, del 47,6% i del 48,5%, i el 2021 del 50,1% i del 44,7% (2020). I mentre el govern espanyol judicialitza el procés polític, les entitats civils (Òmnium, ANC...), els partits independentistes i part de la gent, que vira del federalisme a la independència i a la identificació nacional catalana, es mobilitzen: consultes (2009-10, 19% de participació, 92% a favor de la independència), 9-N (2,3 milions de vots), Diades multitudinàries i referèndum de l'1-0, brutalment reprimat pel govern de Rajoy (1.066 contusionats), que té una allau de crítiques internacionals, i fugaç declaració d'independència del 27 d'octubre del 2017.

La resposta no es fa esperar, aplicació de l'article 155: intervenció de la comunitat autònoma, destitució del govern, dissolució del Parlament i celebració d'eleccions, exili d'una part del govern i presó i condemna de la resta. Cal extreure'n les conseqüències: manca de massa crítica suficient per defensar una declaració unilateral d'independència (la participació en el referèndum d'Eslovènia del 1990 supera el 90%-95,7% favorable a la independència, i en el de Lituània del 1991 el 93%-93,2%; a Catalunya la repressió impedeix saber quina seria la participació); el context geopolític era advers, mentre que Eslovènia i Lituània tenen el suport internacional, el referèndum d'Escòcia (setembre del 2014) i la votació a favor del *Brexit* (juny del 2016) no propicien que Brussel·les afavoreixi nous episodis considerats desestabilitzadors per la Unió; es va menystenir la capacitat de resposta repressora i coercitiva de l'Estat espanyol, que no és ni el Canadà ni el Regne Unit.

Però el dinosaure encara hi és i no té intenció

La lluita pel dret a decidir és un procés de llarg abast que és irreversible ací i arreu com, en el seu moment, ho va ser la lluita pels drets civils

de desaparèixer, com ho demostren els resultats electorals del 14 de febrer. No obstant això, tampoc hi ha independentisme màgic i facilitar el victimisme només condueix a endurir la repressió. I, doncs, què pot fer el dinosaure? Perseverar en el diàleg, no aixecar-se de la taula, no renunciar a allò bàsic (referèndum i amnistia i denúncia constant de la repressió en els organismes internacionals), mantenir un relat persuasiu de cara a Europa puix es basa en arguments democràtics, i alhora fer ús de la força de què es disposa (per governar Pedro Sánchez necessita els vots independentistes). I, sobretot, governar amb eficàcia, sentit d'estat, de futur i de valors republicans consolidant estructures d'estat en àmbits com la sanitat, l'educació... per tal d'evitar fugues de talent. En suma, la lluita pel dret a decidir és un procés de llarg abast que és irreversible ací i arreu com, en el seu moment, ho va ser la lluita pels drets civils. Tanmateix, cada nova generació haurà d'obstinarse a seguir avançant.

La Via Catalana que es va fer el 2013. A la fotografia, un dels trams de l'Alt Empordà ■ JUANMA RAMOS

Marta Rovira Martínez

Doctora en sociologia i codirectora del documental 'Forjadors de la Diada' (2008). És professora associada del departament de sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona @roviramartinez

Entre l'èpica i la festa popular

L'11 de setembre de 2011, fa tot just deu anys, es van manifestar unes 50.000 persones. Era força gent, però la xifra quedava lluny del que seria la manifestació de l'any següent, el 2012, que la delegació del govern a Catalunya va xifrar en 600.000 persones i els organitzadors, en més d'un milió. Érem als inicis d'un procés polític que va culminar l'octubre del 2017. Però cal recordar que, abans de l'anomenat procés, la manifestació de la Diada ha servit sempre com a termòmetre de la dinàmica reivindicativa de l'independentisme a Catalunya. Fins i tot quan

la Diada ha estat institucionalitzada, fins i tot quan des de la societat civil se li ha volgut donar un caràcter festiu i familiar (com la Festa per la Llibertat, que organitza Òmnium). De fet, la història de la Diada és plena de moments èpics ja des dels seus inicis. L'any 1901, a la tradició recent inaugurada de portar branques de lloret a l'estàtua de Casanova, s'hi afegeix la manifestació en protesta per la detenció d'un grup de joves. La manifestació era convocada per la Unió Catalanista i hi assistiren entre 10.000 i 15.000 persones. I ja el 1905 es crea una comissió unitària d'enti-

tats i partits que organitza una concentració multitudinària. El 1906 un grup de dones organitza una col·lecta per fer una corona de bronze que tindrà un gran èxit. La commemoració es converteix aleshores en una festa en què participen famílies, escolars, corals...

Així, una de les característiques que la commemoració de l'Onze de Setembre manté al llarg dels anys (quan no és prohibida) és que reuneix en el seu si tot un espectre d'entitats, partits i, sobretot, visions i interpretacions diverses i sovint en conflicte sobre la mateixa commemoració

Llorenç Ferrer Alòs

És professor del Departament d'Història Contemporània de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona. Membre del grup de recerca TIG (Treball, Institucions i Gènere) i IP de Red Española de Historia del Trabajo.

Mala peça té el teler

Les revolucions passen, però les identitats queden. Identitats que tenen un pòsit d'història, que impliquen elements d'identificació col·lectiva i que les experiències que es viuen a cada moment van modelant i canviant. La identitat catalana –almenys d'una part molt important de la població– ve del passat però llegeix i interpreta el present. I és una identitat que conviu en el si d'una altra identitat, que és la que exerceix el poder polític. I la practiquen també aquells que diuen que la identitat no va amb ells.

Una part molt important de la població catalana fa temps que llegeix i detecta un maltractament i menyspreu per part de l'altra identitat amb què conviu. No va ser la retallada de l'Estatut, sinó que van ser l'atac constant a la llengua i als mecanismes d'integració que hom havia construït, la constatació que les infraestructures planificades no s'acaben de construir mai i que les inversions sempre es retarden, els perjudicis de la globalització que debiliten la xarxa industrial local, els esforços brutals que cal fer per mantenir-se quan hom no té els avantatges de la capital, la centralització fiscal que drena recursos i deixa sense capacitat de decisió... I tot això rematat per un estatut retallat i destrossat, després de ser votat.

La identitat castellana està impregnada també del pòsit de la història. I li és molt difícil de canviar la manera de veure el món i entendre el país des de la diversitat. Els comportaments són atàvics i no canvien ni evolucionen. La Constitució del 1978 va ser un altre intent de resoldre el problema que venia d'enrere i potser ho hauria aconseguit si el "café para todos" no hagués diluït el que intentava ésser un reconeixement de la diferència.

Tots aquests elements han portat a l'esclat independentista. Molta gent –entre els quals m'incloc– varen ser conscients del perill que comportava la nova situació i van evolucionar cap a un nou paradigma polític. El camí no era només identitari, ja que la història de Catalunya recent també l'ha fet molt més diversa: era econòmic, social i de repartiment de poder, però ja se'n van cuidar prou de convertir-lo en un conflicte identitari entre dues parts.

Les manifestacions de l'11 de setembre han estat espectaculars. Tanta gent per no tenir conseqüències? A les primaveres àrabs, els governs van caure amb molta menys gent i

caldría preguntar-se què hauria passat si tanta gent hagués demanat la República a la capital. Primera constatació, passava lluny del poder polític real i això fa el conflicte perifèric. I segona, la identitat que reté el poder polític a Espanya no estava disposada a res. La Constitució i el marc legal eren una excusa. La llei sempre va darrere dels fets. Quan es posa al davant és simplement per reprimir. Aquella identitat, que deté l'Estat, va tenir més força i va amorrar el moviment independentista. El pas següent eren alçaments civils, que ningú estava disposat a suportar.

Molts érem els que pensàvem que, amb la correlació de forces internes, la independència no era possible, però sí que hi hauria negociació. Però no va ésser així. Centenars de milers de persones a la perifèria no eren suficients. La meitat de votants en les eleccions, tampoc ho són.

L'independentisme està atrapat. El 50% no és suficient per arribar a cap port de manera clara. Una part està radicalitzada pensant en fer coses que no porten enlloc, l'altra desco-

Ara bufen vents de diàleg. Ja vist moltes vegades. Voldria que no fos així, però l'experiència ens diu que per no anar a parar enlloc

breix que el país no pot deixar passar més el temps i les oportunitats. La clau de tot, però, és a l'altra banda. Toca pidolar de nou i creuar els dits perquè els recursos que toquin vinguin i que els pressupostos de l'Estat es compleixin d'una vegada. Però a l'altra banda marquen el pas els intransigents que no estan disposats a evolucionar cap enlloc i els socialistes parlen amb cara amable però es fan enrere a la mínima de canvi, perquè en realitat tots formen part de la mateixa concepció de l'Estat.

Ara bufen vents de diàleg. Ja vist moltes vegades. Voldria que no fos així, però l'experiència ens diu que per no anar a parar enlloc. I mentrestant, el centre de l'altra identitat xucla tots els recursos, se'ls queda o els reparteix com vol (no és victimisme, totes les dades ho avalen). I no tenen cap necessitat de canviar, ni amb centenars de milers de persones al carrer cada any. Mala peça té el teler.

i les reivindicacions que s'hi signifiquen. Històricament, la commemoració va adquirir un cert caràcter institucional a través de l'Ajuntament de Barcelona i de la interpretació d'*Els segadors* a càrrec de la banda municipal. Però el mateix any en què l'estàtua de Rafael Casanova va ser situada al lloc on va caure ferit, al baluard de Santa Eulàlia, el 2013, els sectors més radicals del jovent catalanista, liderats per l'associació Els Néts dels Almogàvers, van decidir iniciar un nou espai commemoratiu al Fossar de les Moreres, on "no s'hi enterra cap traïdor". El mateix esquema de disputa reivindicativa es reproduïx des de finals dels anys setanta, dividint la commemoració entre un sector més institucional que porta corones de flors a l'estàtua de Casanova, i un sector radical in-

dependentista al Fossar de les Moreres. Així doncs, la lluita per l'apropiació de la Diada ve de lluny. I aquest és un dels perills que es poden assenyalar també de la Diada d'enguany. La commemoració de

Els èxits de l'ANC en les convocatòries dels darrers anys poden fer pensar que té el patrimoni de la manifestació de la Diada

l'Onze de Setembre ha estat un espai de disputes entre visions diferents sobre el fet nacional català (autonòmiques o sobiranistes). I en el si mateix de l'independentisme aquesta disputa ha estat de ve-

gades especialment cruenta. Per això cal repensar novament la Diada com un espai reivindicatiu amb diferents visions. Els èxits de l'ANC en les convocatòries dels darrers anys poden fer pensar que té el patrimoni de la manifestació de la Diada. Això podria portar, precisament, a un procés que empetitís la mateixa manifestació i la seva estratègia reivindicativa, deixant sense representació les altres propostes que avui l'independentisme planteja per sortir de l'atzucac en què es troba.

L'altre perill és que, després d'anys de sumar xifres, la manifestació de la Diada només es vegi com un termòmetre per mesurar la força puntual de l'independentisme (una força que no ha tingut la resposta que es podria esperar d'un estat democràtic). Perquè més enllà de les xi-

fres concretes, els èxits de la Diada han servit per solidificar la reivindicació independentista, sumant-hi participants nous, que s'acosten més al que és el conjunt divers de la societat catalana. I això ens indica la importància de la commemoració de la Diada al carrer com a espai de socialització política i de trobada ciutadana. En aquest sentit, és important que la commemoració de la Diada no es redueixi a la manifestació, ni que la manifestació es redueixi a un sol eslògan, ni a una sola proposta reivindicativa, si aquesta no és clarament unitària. Per això, i tenint en compte el context actual de l'independentisme, considero que el repte més interessant per a les entitats independentistes seria el d'incorporar el debat estratègic en el si de la mateixa commemoració.

POLÍTICA 11 DE SETEMBRE

Núria
Miquel

Investigadora en formació a la secció d'història contemporània de la Universitat de Barcelona

Les mobilitzacions independentistes, les bullangues del segle XXI?

Cada juliol, la premsa i les xarxes socials es fan ressò de la bullanga de l'estiu del 1835, de com Barcelona es revoltà contra l'autoritarisme de la monarquia i de com cremaren bona part dels convents de la ciutat. Tot i així, els darrers anys, el terme s'ha revestit de nous significats per definir unes mobilitzacions populars urbanes a les quals no estàvem acostumats. Amb les protestes contra la sentència dels líders independentistes l'octubre del 2019, el terme *bullanga* reaparegué amb dues accepcions diferents. D'una banda, associat a la memòria ritual del foc i les barricades de les bullangues de la primera meitat del segle XIX, tot i que el 2019 els convents havien estat substituïts pel mobiliari urbà –els famosos contenidors– i l'exèrcit pels cossos policials. La imatge de la ciutat en flames que corria per Twitter l'octubre del 2019, tan similar als gravats del 25 de juliol del 1835, impactava. Ara bé, la *bullanga* apareixia també com a sinònim de moviment espasmòdic i violent, "sense direcció política" i, com a tal, abocat al fracàs. Aquesta segona definició incloïa des de la criminalització de les formes combatives de mobilització popular a l'espai públic, qualificant-les de violentes, fins a la crítica d'un moviment aparentment desproveït d'estratègia i sobrat d'innocència i idealisme puerils.

Ja al llarg del segle XIX hi hagué intents de demonitzar aquelles mobilitzacions populars en anomenar-les *bullangues*, un terme que emfatitza el component violent en detriment de la seva naturalesa política. Aquesta connotació negativa ha perviscut fins a l'actualitat i dificulta la interpretació d'aquestes formes de mobilització, que no són violència gratuïta, sinó que responen més aviat al desencís de certs sectors de la població amb un projecte fallit. El 1835, aquest projecte era la creació de l'estat liberal, que avançava a cop d'esclats revolucionaris duts a terme per les classes populars i els grups progressistes, que exigien un exercici del poder més descentralitzat, menys autoritari i amb més participació popular. Ara, el projecte fallit és la idea rupturista d'una Catalunya independent que es va materialitzar l'1 d'octubre del 2017, en què la mobilització popular era la base del trencament amb l'Estat per a la construcció d'un nou projecte polític que anava associat a un procés democràticador.

El 1833, la fragilitat de la regència de Maria Cristina davant l'amenaça del carlisme obligà la monarquia a abandonar l'absolutisme, fet que fou rebut amb entusiasme a Barcelona, on el liberalisme havia estat durament perseguit. Tanmateix, l'autoritarisme del nou capità general provocà l'esclat de les primeres bullangues l'estiu del 1835, fet que posà en evidència les contradiccions del nou sistema: eren les autoritats liberals les que limitaven llibertats i les que exercien la repressió contra els sectors populars. Que el 2017 el govern català no culminés la ruptura; que els governs posteriors, que en són hereus, hagin respost amb actuacions policials i persecució judicial –les controvertides acusacions particulars de la Generalitat– a les noves mobilitzacions posa de manifest, també, aquestes contradiccions dins de l'independentisme i entre la mobilització popular i la dinàmica institucional. Hi ha qui ha usat el terme *utopia liberal* per referir-se a la unitat inicial dins del liberalisme que les bullangues van trencar; existeix una *utopia independentista* que la ruptura del 2017 va dividir?

Aquestes noves mobilitzacions polítiques evidencien que hi ha un sector de l'independentisme que opta per l'enfrontament a l'espai públic, en aquestes bullangues del segle XXI. I que com passà durant la dècada del 1830 –quan les revoltes eren antifiscals, anticlericals, antiautoritàries i antifabrils–, en la mateixa protesta convergeixen diverses demandes unides per un discurs i per l'experiència de la mateixa mobilització, com la llibertat d'expressió –ho han demostrat les protestes contra l'empresonament del raper Pablo Hasél– i la lluita contra la precarietat laboral o la manca de perspectives per als joves, sumat ara a les conseqüències de la pandèmia. D'aquí a uns anys, amb més perspectiva històrica, veurem el recorregut d'aquestes formes de mobilització a l'espai urbà i de quina manera interactuen amb passat.

J.M. Solé i
Sabaté

És catedràtic d'Història Contemporània a la UAB. Primer director del Museu d'Història de Catalunya. Especialitzat en tot allò referent a la Guerra Civil i la postguerra, ha dirigit, escrit i coordinat diversos llibres d'aquesta temàtica, i ha estat autor de molts articles en publicacions nacionals i internacionals

La Diada Universal

L'Onze de Setembre català és un dia únic, la catalanitat *urbi et orbe*. Hem passat de fer manifestacions mig insulses, dins el marc mental de l'autonomisme, on el desig de no massa participants superava la realitat del greuge continuat any rere any, fins als darrers anys, en què, sobretot a partir del 2010, som exemple de participació, mobilització i lluita a escala internacional. Tot ha estat sentir-nos lliures per reclamar la via d'un Estat republicà propi.

En un món d'imatges, global i local (*glocal*), amb xarxes socials creixent dia a dia, sense el fre de la premsa i els mitjans al servei del sistema, som els campions del repte a una democràcia salvatge com és l'espanyola. Una pretesa democràcia que té tots els formalismes que li demana la Unió Europea i els paràmetres internacionals, tot això sembla prou correcte fins que la població per lliure arbitri i determinació vol fer-ne ple ús. Aleshores apareixen els vells fantasmes del passat, via amenaces, policies patriòtiques, calúmnies, manipulacions als mitjans, adoctrinament a partir d'un nacionalisme espanyol exloent i unitarista i apareixent la cua del llegat d'una Dictadura de 40 anys que va malmetre la vida de milions de persones, via repressió sanguinària o via una moral i principis embrutadors per a tot el conjunt de la societat. Fins i tot per als mateixos franquistes.

Tots havien perdut llibertat, dignitat i civilitat. I molts no l'han recuperat encara en estar atrapats per les argücies d'un Estat aparentment ferm, per una Constitució en què el poder judicial deriva vers una politització partidista que exclou tot el que no és de matriu nacional espanyola. Per això avala la violència, d'aquí l'"A por ellos", que som nosaltres.

Espanya és forta en el pes de la població i en l'economia en el conjunt de la UE, però feble fins a la covardia en el seu entramat del sistema de poder en què ni tan sols s'atreveix a fer front al pocavergonya del rei borbó fugit per corrupte i fraudulent.

Com a colofó del que s'ha descrit, la violència gratuïta, extrema, arbitrària, brutal contra la població en arribar a culminar el que reclamaven milions de persones els successius 11 de setem-

Aurora
Madaula i
Giménez

La manifestació de la Diada: un lloc de memòria nacional

Llicenciada en història per la Universitat de Barcelona. Màster en estudis històrics a la UB, pertany al Grup de Recerca en Estudis Nacionals i Polítics Culturals, de la Càtedra Josep Termes de la Universitat de Barcelona. Ha participat en diversos congressos i conferències, centrada especialment en l'estudi del nacionalisme basc i l'exili. Actualment és secretària segona de la mesa del Parlament de Catalunya.

La capçalera de la manifestació de la Diada de l'any 2016. En aquella ocasió, el lema va ser "A punt", per simbolitzar que el país estava preparat per assolir la independència. La manifestació va tornar a ser multitudinària
■ ANDREU PUIG

bre, i fet realitat en el referèndum de l'1-0 del 2017. El resum de tants 11 de setembre era obvi, Espanya no ens accepta, raó per la qual els catalans volem poder decidir el propi futur.

Uns continuats 11 de setembre reivindicatius d'afirmació nacional que han fet caure màscares i ensenyar les vergonyes de partits falsament vestits quan la veritat era que anaven i van despullats. Què se n'ha fet, del PSC-PSOE que defensava el dret a decidir? Una ombra tènue i desgastada del vell PSOE històric, amb tants clarobscurs que la història pròpia del partit amaga i la historiografia oficial acadèmica no s'atreveix a denunciar. I dels Comuns? Ara amb aquest nom després de tenir-ne altres de diferents. Un pas en fals polític per mantenir un pessic de poder, misèria de poder eixorc i erm –l'Ajuntament de Barcelona amb l'immoral pacte amb Valls–, deixant pel camí la pretesa dignitat moral de la qual es deien hereus de la més pura posició política en venir una part important del seu passat del PSUC històric, honest i exemplar en la lluita contra el franquisme. De la resta, un desert d'ignorància i ignomínia.

L'11 de setembre de 2010 ençà ho ha desmuntat tot. El joc de cartes espanyol unitarista excloent ha caigut amb l'impuls de la gent manifestant-se per carrers, carreteres, places, pobles i ciutats. Anys de vertigen, on a la gent els ha caigut la bena dels ulls del que és en realitat l'Espanya oficial, el règim del 78. Veure com és de debò la pusil·lànime premsa editada a Catalunya que té el seu nord a Madrid. Igual que les ràdios i televisions, i així els va. L'exemple més notori és TV3, que amb una sabata i una espardeña els guanya l'audiència dia rere dia, mes rere mes, i any rere any.

Som on no havíem pensat ser després de tants entrebancs, en un èxit universal de mobilització exemplar, única a tot el món. Cap país manté una ràtio tan elevada de manifestants pel nombre de població com nosaltres, ni de lluny. Hem de seguir manifestant-nos, per damunt de politiquerias, de baralles partidistes, hem aconseguit més del que fa pocs anys havíem somiat.

La força està en el conjunt de la gent, aquest Procés Nacional Català és l'exemple d'un moviment nacional impulsat des de baix, des de la base de la societat, tots el fem fort. Tots l'hem construït, per això ens respecten, perquè ens temen. Saben que units ho aconseguirem.

Diu l'historiador Pierre Nora que els llocs de memòria són aquells on cristal·litza i es refugia la memòria col·lectiva.

La memòria col·lectiva dels catalans, és a dir, la suma de records, conscients o no, i de l'experiència viscuda o recordada d'una col·lectivitat, es fa especialment visible des de fa molts anys durant la Diada Nacional de Catalunya, i en concret en les seves manifestacions.

Les manifestacions de l'11-S, com ara ens agrada anomenar-les, han estat històricament llocs de memòria on una part dels catalans recordava el setge de Barcelona de 1714 amb una manifestació en què es reivindica la nació, l'autogovern i la independència.

Això és així malgrat que alguns últimament hagin volgut desvirtuar l'objectiu i el clam d'aquestes mobilitzacions. Les manifestacions que es convoquen durant la Diada, i ja en van unes quantes des que aquesta festa nacional es va començar a celebrar a finals de segle XIX per commemorar els màrtirs de 1714 al Fossar de les Moreres (un altre lloc de memòria), tenen un caràcter de reivindicació nacional que ens recorden que la història té un paper fonamental en la formació de la nostra consciència nacional. Aquest caràcter de reivindicació nacional de les mobilitzacions de la Diada, queda demostrat en la negativa a participar-hi dels lerrouxistes de l'Ajuntament de Barcelona els anys 1912 i 1913, el creixement de les ofrenes i manifestacions durant el període de la Mancomunitat (1914-1923) i durant el govern autonòmic de la Segona República (1931-1939) i sobretot, amb la prohibició de tota commemoració durant el franquisme que, malgrat la repressió, no va frenar les reivindicacions de l'oposició democràtica del catalanisme amb exemples com l'organització de la Diada de 1964, que commemorava el 250è aniversari de 1714 o la de 1971, on, per primer cop des de la Guerra Civil, *Els Segadors* tornaven a sonar a l'espai públic.

Les commemoracions de la Diada Nacional són un exercici col·lectiu de memòria històrica, però alhora formen part activa de la construcció d'una identitat nacional forjada en la història.

Amb l'adveniment del segle XXI, la manifestació de la Diada Nacional ha tornat a demostrar que la nació és viva, adaptant-se als canvis polítics i sociològics que Catalunya ha experimentat, i convertint-se en un dels referents mundials d'organització de moviments socials.

L'Assemblea Nacional Catalana ha estat la gran impulsora i organitzadora de les manifestacions multitudinàries a partir del 2012, eclòsió pública del creixement de l'independentisme, convertint el carrer i la Diada anual en una manifestació popular, cívica, familiar i acolorida, lluny de les manifestacions independentistes dels anys vuitanta del segle XX, molt més polititzades, minoritàries i que sovint acabaven amb enfrontaments amb la policia.

Les manifestacions massives organitzades per l'ANC, Òmnium i altres organitzacions de la societat civil, convertides en expressions del nacionalisme cívic del catalanisme, han aconseguit tres fites importants: popularitzar el moviment independentista, internacionalitzar la causa catalana i pressionar, sobretot a partir del 2015, la classe política per a la realització d'un referèndum unilateral d'independència, que no hauria estat possible sense la complicitat i col·laboració entre societat civil i institucions polítiques.

Però el moment polític actual ha canviat. El primer d'octubre del 2017 vam exercir el dret a l'autodeterminació votant en un referèndum d'independència que, malgrat la violència exercida per part de l'Estat espanyol i el revisionisme que se'n fa últimament, van guanyar els que votaren a favor d'establir d'una república catalana independent. La data de l'1 d'Octubre per sempre més quedarà lligada a l'imaginari nacional de Catalunya i s'afegirà al que Pierre Bordieu anomena "el mercat dels béns simbòlics" que s'usen per a completar la memòria històrica.

A partir d'aquí, DUI, 155, repressió, presó, exili, però també majories independentistes a les urnes que no poden ser ignorades i que han de tenir traducció política en les institucions però també en les commemoracions i, sobretot, al carrer.

L'independentisme, malgrat els pesis a alguns, és majoritari i és l'única sortida per a l'avenç social i nacional. Hem de tornar als carrers, recobrar la força, la lluita per la independència, la confrontació contra l'Estat espanyol i recordar que tenim una república guanyada a les urnes i defensada pel poble, pendent de desplegar a les institucions.

Dignifiquem la memòria per seguir construint la història.